УПОВНОВАЖЕНИЙ
Верховної Ради України з прав людини
вул. Інститутська, 21/8, м. Київ, 01008 E-mail: hotline@ombudsman.gov.ua тел. (044) 298 7033

Міністерство юстиції України

Міністерство охорони здоров'я України

Національна служба здоров'я України

Житомирська обласна військова адміністрація

ПОДАННЯ
Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини
(згідно з частиною третьою статті 15 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»)

Згідно зі статтею 101 Конституції України Уповноважений Верховної Ради України з прав людини (далі – Уповноважений) здійснює парламентський контроль за додержанням конституційних прав і свобод людини і громадянина.

На підставі статей 1, 19[1] Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», під час виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, працівниками Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини виявлено порушення прав людини у діяльності медичної частини № 4 Філії Державної установи «Центр охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України» в Житомирській області (далі – медична частина, заклад).

Статтею 49 Конституції України визначено, що держава створює умови для ефективного і доступного для всіх громадян медичного обслуговування.

Статтею 6 Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» визначено, що кожний громадянин України має право на охорону

UB
Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини
№11198.2/26/39.3 від 16.06.2026
КЕП: Лубінець Д. В. 16.06.2026 16:33
368DC35ECECB2DC104000000E88D010070F70400

здоров’я, що передбачає медичний догляд, який є необхідним для підтримання здоров’я людини.

Статтею 5 Загальної декларації прав людини, статтею 3 Декларації про захист усіх осіб від катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, статтею 7 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права, статтею 2 Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання (далі – ЄКЗК), статтею 28 Конституції України визначено, що ніхто не повинен зазнавати катування або жорстокого, нелюдського або такого, що принижує його гідність, поводження чи покарання.

Передбачено, що жодні виключні обставини, якими б вони не були, стан війни чи загроза війни, внутрішня політична нестабільність чи будь-який інший надзвичайний стан не можуть бути виправданням катувань чи інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання.

Усупереч наведеним вимогам законодавства під час відвідування НПМ медичної частини 30.04.2026 виявлені факти порушення прав людини, що потребують вжиття невідкладних заходів реагування щодо усунення виявлених недоліків, причин та умов, що їм сприяють, притягнення винних осіб до відповідальності.

Групою НПМ з’ясовано, що медична частина не інтегрована до системи медичних гарантій Національної служби здоров’я України (далі – НСЗУ). Зазначене ускладнює функціонування електронної системи охорони здоров’я, ведення електронної медичної документації та забезпечення наступності медичної допомоги. Зазначене свідчить про недостатню координацію між органами управління у сфері охорони здоров’я та пенітенціарної медицини, що негативно впливає на доступність та якість медичної допомоги особам у місцях несвободи.

Під час конфіденційного спілкування з медичним персоналом групі НПМ повідомлено, що при направленні пацієнтів до цивільних закладів охорони здоров’я для отримання консультативної або стаціонарної допомоги виникають перешкоди у доступі до медичних послуг. Зокрема, у випадках прибуття пацієнтів із паперовими направленнями лікарі відмовляють у проведенні консультацій, обстежень чи госпіталізації, мотивуючи це відсутністю оплати послуг НСЗУ. Додаткова вимога керівників закладів МОЗ, звернення з офіційним листом про обстеження, консультацію чи стаціонарне лікування навіть при наявності електронного направлення. Така практика призводить до фактичного обмеження доступу ув’язнених та засуджених осіб до своєчасної і необхідної медичної допомоги, у тому числі спеціалізованої та стаціонарної, що суперечить статті 49 Конституції України, статті 6 Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров’я», а також міжнародним стандартам у сфері захисту прав людини.

Також виявлено, що переважна більшість ув’язнених осіб не мають укладених декларацій із лікарями первинної медичної допомоги, внаслідок чого

UB
Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини
№11198.2/26/39.3 від 16.06.2026
КЕП: Лубінець Д. В. 16.06.2026 16:33
368DC35ECECB2DC104000000E88D010070F70400

позбавлені можливості отримувати медичні послуги за Програмою медичних гарантій, що є порушенням вимог статті 4 Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я».

У медичній частині виявлено недостатню укомплектованість медичним персоналом, зокрема лікарями та середнім медичним персоналом, що суттєво ускладнює належну організацію та безперервність медичного обслуговування. Наявний кадровий дефіцит призводить до надмірного навантаження на працюючих медичних працівників, обмежує можливість своєчасного проведення оглядів, діагностичних та лікувальних заходів, а також негативно впливає на якість, доступність та оперативність надання медичної допомоги.

Крім того, у медичній частині не організовано проведення замісної підтримувальної терапії (далі – ЗПТ) для осіб із психічними та поведінковими розладами внаслідок вживання психоактивних речовин, що порушує право пацієнтів на вибір методів лікування та доступ до належної медичної допомоги. Відповідно до рекомендацій Групи Помпіду Ради Європи та доповіді ЄКЗК за результатами візиту до України у 2023 році (CPT/Inf (2024) 20), у пенітенціарних установах має бути забезпечене комплексне лікування осіб із залежностями, включаючи ЗПТ.

Групою НПМ зафіксовано недостатню кількість лікарських засобів, що ускладнює належну організацію медичного забезпечення пацієнтів, негативно впливає на своєчасність та безперервність лікування, створює ризики затримки проведення терапії та погіршення стану здоров'я пацієнтів. Встановлено, що чинний механізм перерозподілу лікарських засобів через філії Центру охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України не враховує специфіки роботи медичної частини та фактичних потреб закладу.

У порушення Правил зберігання та проведення контролю якості лікарських засобів у закладах охорони здоров'я, затверджених наказом МОЗ від 16.12.2003 № 584, в приміщенні для зберігання лікарських засобів медичної частини відсутня достатня кількість піддонів (палет), унаслідок чого частина лікарських засобів та виробів медичного призначення зберігається з порушенням установлених вимог.

Під час вивчення медичної документації виявлено порушення вимог статей 11, 12 Закону України «Про психіатричну допомогу» та наказу МОЗ від 15.09.2016 № 970, а саме відсутність підписаної форми первинної облікової документації № 003-7/о «Усвідомлена згода особи на проведення психіатричного огляду» у пацієнта, який отримує психіатричну допомогу. Відсутність належним чином оформленої усвідомленої згоди свідчить про недотримання прав пацієнта на добровільність лікування та інформовану згоду.

У медичній частині також виявлено невідповідність організації інфекційного контролю вимогам законодавства України. Інфекційний ізолятор для осіб, хворих на туберкульоз та інші інфекційні захворювання, облаштований з порушенням вимог Стандарту інфекційного контролю для закладів охорони здоров'я, що надають допомогу хворим на туберкульоз, затвердженого наказом

UB
Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини
№11198.2/26/39.3 від 16.06.2026
КЕП: Лубінець Д. В. 16.06.2026 16:33
368DC35ECECB2DC104000000E88D010070F70400

МОЗ від 01.02.2019 № 287. Такий стан створює ризики поширення інфекційних захворювань серед пацієнтів та персоналу.

Під час вибіркової перевірки у кабінеті лікаря-стоматолога виявлено медичні вироби із терміном придатності який завершився, що є порушенням вимог Технічного регламенту щодо медичних виробів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 02.10.2013 № 753, та може становити загрозу життю і здоров'ю пацієнтів.

У порушення Правил пожежної безпеки в Україні, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 30.12.2014 № 1417, у приміщеннях медичної частини відсутня протипожежна сигналізація, що може створювати загрозу життю та здоров'ю ув'язнених, засуджених осіб і персоналу.

Крім того, у порушення вимог Державних будівельних норм України ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд» не створено належних умов для перебування осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. Зокрема, відсутні пандуси, підйомники та інші засоби доступності, що унеможливлює безперешкодний доступ таких осіб до медичної допомоги.

На підставі викладеного, з метою усунення виявлених порушень прав і свобод людини і громадянина, а також беручи до уваги те, що:

відповідно до підпункту 27 пункту 3 Положення про Міністерство юстиції України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 02.07.2014 № 228, Міністерство юстиції України забезпечує контроль за дотриманням прав людини і громадянина, вимог законодавства щодо виконання і відбування кримінальних покарань, реалізацією законних прав та інтересів засуджених та узятих під варту осіб;

керуючись статтею 101 Конституції України, статтями 13, 15, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»,

ВИМАГАЮ:

1. Розглянути подання та вжити заходів, спрямованих на усунення виявлених порушень прав людини та недопущення катувань, інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання у діяльності медичної частини № 4 Філії Державної установи «Центр охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України» в Житомирській області.

2. Міністерству охорони здоров'я України вжити заходів щодо недопущення випадків відмови у наданні медичної допомоги особам, які перебувають у місцях несвободи, забезпечити належну взаємодію, безперервність і доступність медичної допомоги відповідно до вимог законодавства та міжнародних стандартів у діяльності закладів охорони здоров'я та медичної частини № 4 Філії Державної установи «Центр охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України» в Житомирській області.

UB
Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини
№11198.2/26/39.3 від 16.06.2026
КЕП: Лубінець Д. В. 16.06.2026 16:33
368DC35ECECB2DC104000000E88D010070F70400

3. У спосіб, передбачений чинним законодавством, вжити заходів щодо притягнення винних осіб до встановленої законом відповідальності та про результати розгляду подання у місячний строк повідомити Уповноваженого, додавши на підтвердження відповідну інформацію та копії документів.

Додаток: звіт про результати відвідування медичної частини № 4 Філії Державної установи «Центр охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України» в Житомирській області на 13 арк.

Уповноважений Верховної Ради
України з прав людини **Дмитро ЛУБІНЕЦЬ**

Любченко Наталія 050 967 9551

UB
Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини
№11198.2/26/39.3 від 16.06.2026
КЕП: Лубінець Д. В. 16.06.2026 16:33
368DC35ECECB2DC104000000E88D010070F70400